

ગુરુનિંદા કદી ન સાંભળવી - કેમ ?

ગુરુનિંદાકરં દષ્ટવા ધાવવેદધવા શયેત્
સ્થાનં વા તત્પરિત્પાજયં જિહ્વાછેદાક્ષમો યદિ ॥ ૧૨૭ ॥

ગુરુગીતામાં કહ્યું છે કે, ગુરુનિંદા થતી હોય ત્યાંથી ચાલ્યા જવું અથવા સૂઈ જવું અથવા તે સ્થાનનો ત્યાગ કરવો; અથવા જો શક્તિ હોય તો નિંદા કરનારની જીભ કાપી નાખવી પણ ગુરુનિંદા તો કદી સાંભળવી જ નહિ.

“જીભ કાપી નાખવી” તેનો અર્થ આપણે એવો કરીએ છીએ કે, ગુરુનિંદા કરનારની દલીલો સામે આપણે એવી જડબાતોડ દલીલો કરવી કે, તેની બોલતી બંધે થઈ જાય. આપણી એક જ એવી દલીલથી તેની બધી જ દલીલો ચકનાચૂર થઈ જાય. તેની જીભ કાપી નાખવી તેનો અર્થ થાય છે કે, તેને બોલતો બંધ કરી દેવો. તેની બધી દલીલો પર વજાઘાતસમ અકાટ્ય દલીલો કરીને જ તેને બોલતો બંધ કરી શકાય. મૂંગો માણસ સ્થૂળ રીતે તો બોલતો નથી, પણ તેનો માનસિક બડબડાટ તો ચાલુ જ હોય છે. તેથી સાચી રીત તો એ જ છે કે નિંદા કરનારને અકાટ્ય દલીલો કરીને જ નિરુત્તર કરી દેવો. જો તેવી દલીલો કરવાનું આપણામાં સામર્થ્ય - કુશળતા ન હોય તો ત્યાંથી દૂર ખસી જવું, પણ ગુરુસંતોની નિંદા તો કદી સાંભળવી નહિ જ.

કોઈની પણ નિંદા સાંભળવી કે કરવી અકલ્યાણકારી જ છે, પણ ગુરુસંતોની નિંદા કરવી, સાંભળવી કે તેને આડકતરું પ્રોત્સાહન આપવું તે ભયંકર અકલ્યાણકારી ગણાય છે, કારણ કે તેમ કરવાથી આપણને તેમના તરફ પ્રેમ નથી રહેતો, અને પ્રેમ ન રહેવાથી તેમની

સાથેનો આપણો સંપર્ક સંપૂર્ણપણે તૂટી જાય છે. મનુષ્ય-જન્મની સફળતા કરવા માટે, કલ્યાણપથના અખૂટ ભાથા માટે જેમના સંપર્કની હરદમ જરૂરત છે તેમનો સંપર્ક સંપૂર્ણપણે તૂટી જાય પછી અકલ્યાણસાગરમાં ડૂબકાં જ ખાવાનાં ને ? ગુરુસંતો સાથે પ્રેમ-સંબંધ-સંપર્ક રાખવાથી લાભ આપણને છે તે વાત આપણને સમજાવી જોઈએ. પણ, પામર મનુષ્ય તો એમ જ સમજતો હોય છે કે, “આપણા પર જ ગુરુસંતોનું જીવન નભે છે.” પણ પોતે જ કોના પર નભી રહ્યો છે તેની જ તેને ખબર નથી હોતી :

આપણા ગુરુસંતોની નિંદા એક વખત આપણે સાંભળીએ એટલે બીજી વખત પણ, નિંદા કરનારને નિંદા કરવાની હિંમત થાય. પછી તે એમ જ સમજે છે કે, આપણને નિંદા સાંભળવી ગમે છે. નિંદા કરનારને જો એ ખબર હોય કે, આપણને નિંદા સાંભળવી નથી ગમતી, તો તે આપણી સમક્ષ નિંદા કરે જ નહિ. આપણું સીધું કે આડકતરું પ્રોત્સાહન હોય તો જ તે નિંદા કરવાની હિંમત કરે છે. નિંદા કરનાર આપણા ઘરે આવતોજતો હોય કે આપણી જોડે કોઈ પણ પ્રકારનો સંબંધ રાખતો હોય, કે કોઈ પણ પ્રકારની આપણને મદદ કરતો હોય, કે આપણી ખુશામત કરતો હોય તેમાંનું કાંઈ જ આપણને ગમતું નથી, તે બધાં તરફ આપણને હળાહળ તિરસ્કાર છે એવી જો આપણે તેને પ્રતીતિ કરાવી દીધી હોય તો તે આમાંનું કાંઈપણ કરવાની હિંમત કરશે નહિ. પણ ઉપર-ઉપરથી તો આપણે તેને તિરસ્કાર બતાડતા હોઈએ, પણ, અંદરખાનેથી આપણને નિંદા સાંભળવામાં, છિદ્રો જોવામાં રસ પડતો હોય તો જ તે તેના મનનો ગંદો ઉકરડો

આપણા કાનમાં ઠાલવ્યા કરે.

આપણી ગુરુનિષ્ઠાની સુવાસ અને મક્કમતા વિષે સૌ કોઈ જાણતા જ હોય તેથી તેની વિરુદ્ધમાં કોઈ એક શબ્દ પણ ઉચ્ચારી ન શકે. આપણી સમક્ષ તો કોઈ નિંદા કરે જ શાનું ? પણ, અન્યની પાસે પણ આપણા સંતની નિંદા કરતા નિંદકને આપણો ડર લાગે તેટલી આપણી ધાક હોવી જોઈએ. આપણા સંતોની નિંદા કરવામાં નિંદકોને રસ પડે એવું આપણે વર્તન કરતા હોઈએ અને કહેતા હોઈએ કે, અમે સંતપ્રેમી છીએ !

આપણાથી કે આપણા મિત્રોથી સંતો દૂર રહેતા હોય, તો તે આપણા માટે શરમજનક ગણાય તેની આપણને ખબર પડવી જોઈએ. સંતો આપણાથી દૂર રહેવા લાગે તો તેનાથી તેમને નુકસાન કાંઈ જ નથી. પણ, તેથી વધુમાં વધુ નુકસાન આપણને છે એટલી સામાન્ય સમજણ પણ આપણામાં હોવી ઘટે. સંતોની ગેરહાજરીના કારણે અનેક આધ્યાત્મિક જનો, પોતાની આધ્યાત્મિક તૃષ્ણા બુઝાવી શકતા નથી તેનું પાપ પણ આપણને લાગતું હોય છે.

આપણે આપણાં માતાપિતા કે ભાઈબહેન વગેરેની નિંદા સાંભળી શકતા નથી, કે કોઈ તેમની નિંદા આપણી પાસે કરવાની હિંમત કરતું નથી. કેમ ? કારણ કે નિંદકને ખાત્રી છે કે આપણાં સ્વજનોની નિંદા કરવાથી આપણે તેને સીધો દોર કરી દઈશું. આપણા સંતોની નિંદા કરનારને પણ આપણે એવી ખાત્રી કરાવી દેવી જોઈએ. ગુરુસંતો જ - આધ્યાત્મિક મનુષ્યો જ આપણાં સાચાં સગાં છે તેટલું સમજવાની આપણામાં તાત્વિક બુદ્ધિ હોય તો જ આપણા પર પરમાત્માની કૃપા થઈ એમ કહેવાય.

“દયાનંદ તીર્થ (દાસાનુદાસ)ની ઝલક-
ઝાંખી”માં લખ્યું છે કે :-

સંતને પગે લાગવાથી પાપ જાય.

એમને ઘરમાં ઘાલવાથી ઘર જાય.

એમનો સત્સંગ કરવાથી જીવ જાય.

તેમણે તેનો અર્થ આ પ્રમાણે કર્યો છે :

પાપ જાય એટલે અહંકાર જાય. ઘર જાય એટલે ઘરની મમતા જાય, અને જીવ જાય એટલે સંત સાથેના સત્સંગ વખતે તેમના આંતરિક સ્વરૂપ સાથે એકતા અનુભવાય તો આપણો જીવભાવ જાય. અસ્તુ. પણ જેને અહંકાર કે ઘરની મમતા કે જીવભાવ છોડવાં જ ન હોય તેને તો બિચારાને બધું અવળું પડે, માટે તેણે તો આમાંનું કશું જ કરાય નહિ. તેમના માટે તો પોતે ભલા અને પોતાનો નર્કકુંડ ભલો !

આપણા હલકટ વર્તનના કારણે કોઈ સંત આપણાથી દુભાયા હોય તેથી આપણા ઘરે કે આપણા ગામમાં ન આવતા હોય, તો તે બાબત આપણા માટે ગૌરવજનક નહિ, પણ બેહદ શરમજનક ગણાય. જો સંતોને આપણો ડર લાગતો હોય અને આપણે તેમનાથી બિલકુલ ડરતા ન હોઈએ તો તે બાબત સંતોનું સંતપણું અને આપણું શઠપણું સાબિત કરે છે. સંતો તો સદાય નિર્ભય છે, પણ રખેને કોઈનું અકલ્યાણ ન થઈ જાય તે માટે તેઓ ડરીડરીને વિચરતા હોય છે. અનેક જીવોના કલ્યાણ માટે સંતો પોતાની બદનામી સહન કરી લેતા હોય છે. સંતોને ક્યાં પોતાનો સંસાર-વ્યવહાર ચલાવવો છે, કે પોતાનાં બાળબચ્ચાં ઉછેરવાં છે કે તેમને પોતાની બદનામીનો ડર હોય ? તેઓ તો પોતાના સંપર્કમાં

આવનાર જીવો બદનામ ન થાય તેની ખેવના રાખતા હોય છે. શઠનો આનંદનો વિષય છે; અન્યોને પીડવા તે અને સંતનો આનંદનો વિષય છે બીજાને આનંદ આપવા પોતે પિડાવું - બદનામ થવું. શઠ અને સંત બન્ને આનંદ તો લે જ છે, પણ બન્નેની રીત ભિન્ન-ભિન્ન છે. શઠની આનંદ પ્રાપ્ત કરવાની રીત ભીષણ પ્રતિક્રિયાવાળી છે, જ્યારે સંતની રીતથી આનંદ “દિન દૂના, રાત ચૌગુના” વૃદ્ધિ પામે છે. સંતોના ઉદારવૃત્તિવાળા વર્તનને શઠ લોકો કાયરતા અને પોતાના કૂર વર્તનને શૂરવીરતા સમજતા હોય છે.

સંસારવ્યવહારના ભીષણ પરિતાપોરૂપી ખારા સમુદ્રથી બચવા સંતસમાગમરૂપી નાનીશી મીઠી વીરડી હોય છે તેને પણ દોઢડાઘો મનુષ્ય જાળવી નથી શકતો. કાંઈક નવું કરવાની લાલ્ચમાં તે પેલી મીઠી વીરડીને પણ ખોદી કાઢે છે. હવે બીજું તો તેની તૃષા કોણ છિપાવે? તે વીરડી પોતાની સાથે સાથે અન્ય ઘણાની પણ તૃષા શાંત કરતી હતી. મીઠી વીરડી નાશ પામતાં બીજા ઘણા પણ તેની પાસેથી દૂર ખસી ગયા. તે સૌ બીજી વીરડી પાસે પહોંચી ગયા, તેથી ભાઈ, થઈ ગયા એકલા-અટૂલા. દોઢડલાપણથી કાંઈ તરસ થોડી જ છિપાય છે? પછી એવા તૃષાતુર માણસનું મગજ સંપૂર્ણપણે બેકાબૂ થઈ જાય તેમાં શી નવાઈ?

(પ.પૂ. ગુરુદેવશ્રી યોગભિક્ષુજી રચિત ‘વિજળીના ઝબકારે’માંથી સાભાર)

સત્સાહિત્ય પ્રચાર પત્રિકા નં. ૧૧૧, તા. ૨૫-૧૨-૨૦૧૧

પ્રકાશક અને પ્રાપ્તિસ્થાન:- ઓમ્ગુરુ પ્રેમસમર્પણધ્યાનભિક્ષુ પરિવાર ટ્રસ્ટ વતી
ડૉ. સદ્ગુરુ સમર્પણ ભિક્ષુ

૩/બ, પલિયડનગર, દર્પણ સર્કલ પાસે, નારણપુરા, અમદાવાદ-૧૩ (Guj-India)

☎ : ૨૭૯૧૧૧૯૫

E-mail : aumparivar@yahoo.com Web : www.aumparivar.com